

Politika materskej školy v téme šikany a kyberšikany

Naša materská škola sa zaväzuje vytvárať bezpečné, podporné a rešpektujúce prostredie, v ktorom nebude tolerovaná žiadna forma ubližovania, ponižovania alebo neúcty medzi deťmi či zo strany dospelých. Tento dokument vychádza zo Smernice Ministerstva školstva Slovenskej republiky k prevencii a riešeniu šikanovania a je prispôsobený prostrediu materskej školy. Slúži ako rámec pre prevenciu, včasné rozpoznanie a riešenie situácií, ktoré by mohli ohroziť emocionálnu pohodu a bezpečie detí.

Aj keď sa v prostredí materskej školy klasické formy šikany a kyberšikany prakticky nevyskytujú, je dôležité viesť deti už od útleho veku k rešpektu, empatii a správaniu, ktoré podporuje spolužitie bez ubližovania. Každý prejav fyzického, verbálneho alebo emocionálneho zraňovania má negatívny vplyv na psychickú pohodu a celkový rozvoj dieťaťa. Naša materská škola preto uplatňuje zásadu nulovej tolerancie voči akémukoľvek nevhodnému správaniu, ktoré by mohlo narušiť dôstojnosť dieťaťa. Ku každému podozreniu pristupujeme citlivo, s odborným posúdením a v úzkej spolupráci s rodičmi. Cieľom je predchádzať problémom, chrániť deti a posilňovať ich schopnosť dôverovať, vyjadrovať pocity a riešiť situácie pokojnou a bezpečnou cestou.

Definície a základné východiská

V prostredí materskej školy nemožno hovoriť o šikanovaní v jeho klasickej podobe, ako ju poznáme u starších žiakov. Deti v predškolskom veku sa nachádzajú vo fáze, keď sa ešte len učia rozpoznávať emócie, chápať pravidlá spoločného fungovania a zvládať svoje správanie v interakcii s ostatnými. Napriek tomu sa aj v tomto prostredí môžu objaviť situácie, ktoré si vyžadujú citlivý prístup dospelých, aby sa predišlo rozvoju nevhodných vzorcov správania.

Za nežiaduce správanie v materskej škole považujeme opakované alebo úmyselné konanie dieťaťa, ktoré môže druhému dieťaťu spôsobovať fyzickú bolesť, psychické trápenie alebo pocity vylúčenia. Môže ísť napríklad o opakované branie hračiek, odstrkovanie, posmievanie sa, odmietanie spolupráce alebo ignorovanie. V takýchto prípadoch je úlohou pedagógov zasiahnuť včas, pomôcť deťom pomenovať svoje emócie, ukázať im vhodnejší spôsob správania a podporiť vzájomné pochopenie.

V súvislosti s kyberšikanovaním je potrebné zdôrazniť, že deti predškolského veku ešte spravidla nemajú samostatný prístup k digitálnym technológiám ani k sociálnym sieťam.

Riziká sú preto najmä nepriame a vznikajú v prostredí rodiny alebo v širšom okolí dieťaťa. Dôležitou úlohou materskej školy je preto edukácia rodičov v oblasti bezpečného používania technológií, zdieľania fotografií detí a ochrany súkromia.

Každé dieťa má právo cítiť sa v materskej škole bezpečne, prijato a rešpektovane. Preto naša materská škola uplatňuje nulovú toleranciu voči akémukoľvek správaniu, ktoré by mohlo narušiť dôstojnosť, emocionálnu pohodu alebo pocit istoty dieťaťa. Našou úlohou je nielen

riešiť vzniknuté situácie, ale predovšetkým predchádzať im prostredníctvom láskavého vedenia, pochopenia a spolupráce s rodinou.

Ciele politiky školy

Cieľom politiky našej materskej školy je systematicky vytvárať bezpečné, podporné a prijímajúce prostredie, v ktorom sa každé dieťa cíti chránené, rešpektované a vnímané ako jedinečná osobnosť. Základným princípom je, že akékoľvek nevhodné správanie, prejavy ubližovania alebo ponížovania, ako aj dôvodné podozrenie na ne, musia byť bezodkladne oznámené vedeniu školy a následne citlivo a zodpovedne riešené. Všetky kroky sa uskutočňujú v súlade s platnou legislatívou, vnútornými predpismi materskej školy a zásadami ochrany práv dieťaťa.

Politika materskej školy vychádza z princípu nulovej tolerancie voči akémukoľvek konaniu, ktoré by mohlo dieťaťu ublížiť, zneistiť ho alebo narušiť jeho pocit bezpečia. Rovnako zdôrazňuje poskytovanie podpory deťom, ktoré zažívajú nevhodné správanie, ako aj odbornú prácu s deťmi, ktoré takéto správanie prejavujú, s cieľom pochopiť dôvody ich konania a viesť ich k náprave.

Kľúčovým pilierom tejto politiky je spolupráca medzi školou, rodinou a odbornými zamestnancami. Prevencia má v materskej škole podobu každodenného vedenia detí k rešpektu, empatii, spolupráci a porozumeniu. Pedagogickí zamestnanci sa pravidelne vzdelávajú v oblasti detskej psychológie, riešenia konfliktov a podpory pozitívnych vzťahov medzi deťmi.

V prípade potreby škola spolupracuje aj s externými odborníkmi, ako sú psychológovia alebo pracovníci centra poradenstva a prevencie. Táto spolupráca umožňuje komplexný pohľad na situáciu a zaručuje, že všetky postupy sú odborné, citlivé a účinné.

Politika materskej školy je preto záväzným rámcom, ktorý garantuje, že každé dieťa má právo vyrastať v prostredí, kde je rešpektované, prijímané a chránené pred akýmkoľvek ubližovaním.

Prevencia

Prevencia predstavuje základný pilier politiky materskej školy a je realizovaná prostredníctvom premysleného systému výchovných, vzdelávacích a organizačných opatrení. Jej cieľom je predchádzať akýmkoľvek prejavom ubližovania, neúcty či vylučovania medzi deťmi a zároveň vytvárať podmienky na včasné rozpoznanie a citlivé riešenie rizikových situácií.

V prostredí materskej školy sa prevencia zameriava najmä na rozvíjanie sociálnych a emocionálnych zručností detí. Každodenné činnosti, spoločné hry a rozhovory sú príležitosťou učiť deti empatii, rešpektu, spolupráci a schopnosti riešiť konflikty pokojnou cestou. Pedagogickí zamestnanci vedú deti k pochopeniu, že každý má právo na vlastný názor, na bezpečie a na rešpekt.

Rodičia sú informovaní prostredníctvom rodičovských stretnutí, informačných tabúl a webovej stránky školy o tom, ako môžu aj oni doma podporovať rešpektujúce správanie detí a spolupracovať so školou pri jeho rozvíjaní.

Dôležitou súčasťou prevencie je pozorné sledovanie atmosféry v triedach. Učiteľky si všímajú správanie detí, ich interakcie a emocionálne prežívanie, aby mohli včas zachytiť možné

konflikty alebo pocity vylúčenia. V prípade potreby spolupracujú so školským psychológom alebo odborníkom z centra poradenstva a prevencie.

V triedach a spoločných priestoroch materskej školy sú umiestnené vizuálne materiály, ktoré podporujú hodnoty rešpektu, kamarátstva a vzájomnej pomoci. Tieto materiály slúžia ako prirodzená pripomienka, že materská škola je miestom, kde sa všetky deti cítia prijaté, pochopené a v bezpečí.

Postup pri odhalení a riešení nevhodného alebo ubližujúceho správania v prostredí materskej školy

KROK 1: Zachytenie signálu alebo podozrenia

V materskej škole je úlohou učiteliek a všetkých zamestnancov pozorne vnímať správanie detí a atmosféru v kolektíve. Deti v predškolskom veku ešte nemajú vyvinuté komunikačné a emocionálne zručnosti na to, aby dokázali pomenovať, že sa cítia zranené alebo vylúčené. Preto je dôležité všimnúť si neverbálne signály a zmeny v správaní dieťaťa.

Medzi varovné signály patria:

- náhle stiahnutie sa, neochota hrať sa s ostatnými, častý plač
- vyhýbanie sa konkrétnemu dieťaťu alebo skupine detí
- opakované fyzické alebo verbálne konflikty pri hre
- zvýšená podráždenosť, smútok alebo úzkosť
- zmena vo vzťahu k materskej škole (nechuť prichádzať, sťažnosti na bolesť brucha, hlavy a pod.)

Ak učiteľka zachytí niektorý z týchto signálov, je potrebné situáciu neodkladať. Každé správanie, ktoré sa opakuje a spôsobuje inému dieťaťu bolesť alebo strach, si vyžaduje pozornosť a riešenie.

KROK 2: Citlivý rozhovor s dieťaťom

Rozhovor by mal prebiehať v pokojnej a dôvernej atmosfére. Cieľom nie je zisťovať „vinníka“, ale pochopiť, čo dieťa prežíva. Je vhodné kľásť otvorené otázky, napríklad:

- „Zdá sa mi, že si dnes smutné. Chceš mi povedať, čo sa stalo?“
- „Kto sa s tebou hrá najradšej?“
- „Niekdedy sa stáva, že sa deti medzi sebou pohádajú. Nestalo sa ti niečo také?“

Učiteľka by mala dieťa uistiť, že to, čo hovorí, je dôležité a že dospelí sú tu, aby mu pomohli.

KROK 3: Informovanie vedenia školy a spolupráca tímu

Po rozhovore s dieťaťom je potrebné informovať riaditeľku materskej školy alebo zástupkyňu, prípadne školského psychológa, ak je k dispozícii. Dospelí spoločne posúdia, či ide o jednorazovú situáciu alebo o opakované správanie, ktoré si vyžaduje zásah. Všetky zistenia sa stručne zaznamenávajú, aby bolo možné sledovať vývoj situácie a prijaté opatrenia.

KROK 4: Komunikácia s rodičmi

Rodičia sú neoddeliteľnou súčasťou riešenia situácie. Kontaktovanie rodičov má byť vždy pokojné, vecné a s cieľom spolupráce, nie obviňovania.

- Učiteľka informuje rodičov o tom, čo bolo pozorované, a spoločne hľadajú spôsob, ako dieťa podporiť.
- Rodičia majú možnosť vyjadriť svoje pozorovania a prispieť k riešeniu.
- Ak ide o vážnejší alebo opakujúci sa problém, vedenie školy dohodne s rodičmi konkrétny plán podpory pre obe deti – to, ktoré ubližuje, aj to, ktoré ubližovanie zažilo.

KROK 5: Výhovná intervencia a podpora detí

Ak sa potvrdí, že jedno dieťa opakovane ubližuje inému, je potrebné s ním pracovať individuálne aj skupinovo.

- Učiteľka dieťaťu jasne, ale pokojne vysvetlí, že jeho správanie nie je v poriadku a prečo je dôležité ho zmeniť.
- Pomáha mu pochopiť dôsledky jeho správania, hľadať iné spôsoby komunikácie a uvoľňovania napätia.
- Zároveň poskytuje podporu dieťaťu, ktoré bolo zranené, aby sa cítilo bezpečne a znovu našlo istotu v kolektíve.
- V prípade potreby je vhodné prizvať školského psychológa alebo odborníka z centra poradenstva a prevencie.

KROK 6: Následná starostlivosť a obnova vzťahov

Po vyriešení konkrétnej situácie je dôležité venovať pozornosť celej skupine detí. Cieľom je obnoviť dôveru, podporiť priateľské vzťahy a predchádzať opakovaniu konfliktov.

- Učiteľky môžu zaradiť aktivity zamerané na spoluprácu, rešpekt a empatiu.
- Deti sa učia pomenúvať pocity a riešiť problémy prostredníctvom rozhovoru.
- Učiteľský tím pravidelne sleduje atmosféru v triede a podľa potreby prispôsobuje výchovné prístupy.

Materská škola má tak zabezpečený systém, ktorý umožňuje rýchlo a citlivo reagovať na akékoľvek prejavy ubližovania, poskytnúť podporu deťom a udržiavať prostredie, kde sa každé dieťa cíti bezpečne, rešpektovane a prijato.

Na záver je potrebné uveriteľne uistiť celý kolektív triedy (spôsobom primeraným veku detí), že materská škola má jasný a pevný postoj voči šikane resp. nevhodnému správaniu a ubližovaniu a dôrazne ju odmieta.

Úlohy a zodpovednosti

Riaditeľ materskej školy zodpovedá za realizáciu a dodržiavanie politiky prevencie, koordinuje všetky prijaté opatrenia, zabezpečuje odbornú podporu zamestnancov a dohliada na ich uplatňovanie v praxi. Pedagogickí zamestnanci denne sledujú správanie detí, všímajú si možné varovné signály a včas informujú vedenie školy o každom podozrení na nevhodné alebo ubližujúce správanie. Asistenti učiteľov a ostatní nepedagogickí zamestnanci poznajú svoje povinnosti a vedia, komu svoje zistenia nahlásiť. Všetci dospelí sú zodpovední za to, aby sa v materskej škole zachovávala atmosféra rešpektu, bezpečia a prijatia.

Externý odborný subjekt, s ktorým škola spolupracuje, poskytuje metodickú podporu, školenia a odborné konzultácie zamerané na prevenciu a riešenie nevhodného správania. Cieľom tejto spolupráce je posilniť odbornosť personálu a zvyšovať povedomie o dôležitosti včasnej intervencie a podpory dieťaťa.

Spolupráca s externými subjektmi - Materská škola môže v prípade potreby aktívne spolupracovať s Centrom poradenstva a prevencie, s orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí, s políciou a s odbornými či neziskovými organizáciami, ktoré sa venujú podpore detí a rodín. Spolupráca s týmito subjektmi umožňuje komplexné a odborne podložené riešenie prípadov, v ktorých je potrebné poskytnúť deťom zvýšenú ochranu alebo odbornú pomoc.

Hodnotenie a aktualizácia

Politika prevencie a ochrany detí v materskej škole sa pravidelne vyhodnocuje a aktualizuje podľa skúseností, spätnej väzby od zamestnancov a rodičov, ako aj v nadväznosti na legislatívne zmeny. Cieľom je neustále zlepšovať systém prevencie a reagovať na nové výzvy v oblasti detského správania a vzťahov.

Záverečné ustanovenie a apel

Naša materská škola je miestom, kde sa každé dieťa cíti v bezpečí, prijaté a rešpektované. Akékoľvek formy ubližovania, neúcty alebo ponižovania sú v rozpore s hodnotami, na ktorých stojí naša komunita. Zodpovednosť za vytváranie bezpečného prostredia nesie každý dospelý, ktorý prichádza do kontaktu s deťmi (učiteľky, asistenti, odborní zamestnanci, vedenie školy aj rodičia).

Ak si všimneš, že niektoré dieťa je smutné, osamelé alebo mu niekto ubližuje, neostaň ľahostajný. Tvoj záujem, tvoj rozhovor a tvoja podpora môžu dieťaťu prinavrátiť pocit istoty, dôvery a bezpečia. Spoločne vytvárame prostredie, kde sa deti učia, že rešpekt, láskavosť a pomoc druhému sú základnými hodnotami života.

Čachtice, dňa 30.09.2025